

OGNIKO

CZASOPISMO DLA SPRAW DRUKARSKICH I POKREWNYCH ZAWODÓW

WYCHODZI KAŻDEGO MIESIĄCA

REDAKCJA, ADMINISTRACJA I EKSPEDYCJA:
WE LWOWIE, ULICA PIEKARSKA L. 18
LISTÓW NIE OFRANKOWANYCH NIE
PRZYJMUJE SIĘ. RĘKOPISÓW SIĘ NIE
ZWRACA. REKLAMACJE NIE OPIECZĘTO-
WANE WOLNE OD OPŁATY POCZTOWEJ
TELEFON STOW. „OGNIKO“ NR. 35—39

PRZEZ WALKĘ DO ZWYCIĘSTWA!

ALBIN TODSCHINDLER

W 70-LECIE PRACY ZAWODOWEJ I W 50-LECIE KIEROWNICTWA PIERWSZEJ DRUKARNI ZWIĄZKOWEJ

Kto z nas nie zna tej patryjarchalnej, sympatycznej, pięknej, rosłej postaci? Kto nie zna senjora drukarzy lwowskich? Kto nie zna budowniczego naszej organizacji? Kto nie ceni tego człowieka, pracującego z zaparciem się siebie samego od lat najmłodszych w świecie drukarskim?

Niema zdaje się nikogo, ktoby go nie znał i nie chylił głowy przed tym dziś najstarszym i najpoważniejszym między nami Kolegą.

Dnia 29 czerwca b. r. odbyło się we Lwowie skromne, ale serdeczne i wiele mówiące święto. W dniu tym kol. Albin Todschildler obchodził 70-lecie pracy zawodowej, w tem 50 lat pracy jako kierownik drukarni koleżeńskiej, Pierwszej Drukarni Związkowej.

Święto miało charakter oficynowy. Jubilat ani słyszeć nie chciał o jakimś większym święcie i zastrzegł się stanowczo przeciw obchodowi publicznemu. Był on zawsze skromnym, jak zresztą skromnymi są ludzie pracy, i przed tą cechą chylił głowę.

Lecz my, ze stanowiska interesów organizacji naszej, ze stanowiska chłuby naszej — zrezygnować nie możemy. Bo chociaż na kateryczne życzenie Jubilata, że jeżeli już ma być jakiś jubileusz, to niech on będzie w murach oficyny — święto samorzutnie przybrało charakter ogólny, rozsadzając mury ukochanej Jubilata oficyny.

Bo inaczej być nie mogło. Todschildler jest jednym z budowniczych organizacji pracowników drukarskich, z której wyszło jedno z jej dzieł — I-sza Drukarnia Związkowa we Lwowie.

Kol. Albin Todschildler urodził się we Lwowie dnia 1 marca 1845 r. Jako 14-letni chłopczyzna wstąpił w r. 1859 do ówczesnej drukarni rządowej na praktykę, gdzie wypisał się na składacza 2 kwietnia 1864 r.

I zaraz w pierwszych dniach po wypisie przystępuje do organizacji drukarzy „Wzajemna Pomoc“. Starsi koledzy, poznawszy chęć jego do pracy, wzięli go między siebie i od razu zaprzęgnęli do roboty organizacyjnej. Już w pierwszym roku należenia do „Wzajemnej Pomocy“ obdarzono go funkcją kontrolora, którą spełniał sumiennie przez lat kilka.

Kiedy w r. 1868 przodkowie nasi przystąpili do opracowania cennika dru-

karskiego, Todschildler wszedł do komisji cennikowej z Ant. Mańkowskim, Sarnickim, Ferdinandim, Baylim, Motylewskim i Antoniewiczem. Komisja ta opracowała pierwszy cennik, który był fundamentem cenników przyszłych.

„Wzajemna Pomoc“ miała charakter humanitarny, chociaż zajmowała się sprawami organizacyjnymi i cennikowymi lokalnemi. Było to jednak wbrew ówczesnym ustawom o koalicji. Na apel wiedeńskiego Stowarzyszenia Postępo-

władze nie pozwoliły na otwarcie stowarzyszenia.

I wiele dat pracy organizacyjnej Todschildlera możnaby naprowadzić. (Ciekawych odsyłamy do pracy kol. A. Bobera: „Historja drukarni i stowarzyszeń drukarskich we Lwowie“, z której bierzemy daty cytowane).

Widzimy więc, że jednym z filarów organizacji naszej był nasz Jubilat.

Lecz największą częścią pracy i życia swego oddał Todschildler I-szej Związkowej Drukarni.

Drukarnia Związkowa powstała 1 stycznia 1873 r. (właściwie 7 lipca 1872 r., bo w tym dniu odbyło się pierwsze zgromadzenie założycieli. Powstała ona z inicjatywy kierowników organizacji drukarzy, między którymi był Todschildler. Pierwotna nazwa drukarni brzmiała: Drukarnia Towarzystwa Postępowego Drukarzy Lwowskich, a pierwszy ustęp wypracowanego statutu opiewał: „Towarzystwo Postępowe drukarzy lwowskich zakłada drukarnię pod własną firmą, w celu zabezpieczenia bytu materialnego każdego pojedynczego członka na przyszłość i lokowania kapitału oszczędzonego jak najkorzystniej“. Ze względu jednak praktycznego nadano firmę drukarni: „Pierwsza Związkowa Drukarnia“ i osobno zarejestrowano ją. I dobrze się stało, bo z rozwiązaniem Towarzystwa Postępowego władze mogły zabrać i drukarnię.

Drukarnia Związkowa w myśl projektu założycieli miała być również warsztatem pracy dla tych kolegów, których pryncypałowicie bojkotowali za ich robotę organizacyjną.

Pierwszym dyrektorem drukarni był przewodniczący „Towarzystwa Postępowego“ kol. Ant. Trompeteur, następnie kol. Ant. Mańkowski, a kiedy go aresztowano za agitację socjalistyczną, objął dyrekcję kol. Todschildler dnia 15 czerwca 1879 r.

Todschildler, oddawszy się całkowicie kierownictwu drukarni, postawił ją na odpowiedniej wyżynie. Z małej drukarni rozrosła się ona w jeden z największych zakładów drukarskich we Lwowie, ma własny wspaniały gmach, zbudowany dla swych celów, nowoczesne urządzenia, nowe maszyny, wielki dobór czcionek i t. p. Pracuje w niej cały zastęp robotników i robotnic.

Ale i poza pracą w drukarni Todschildler oddawał nam niemałe przysługi.

ALBIN TODSCHINDLER
(Zdjęcie z lat młodszych)

wego Drukarzy, koledzy lwowscy uchwalili założyć podobne stowarzyszenie u siebie. Stowarzyszenie to miało być krajowe i z podobnemi stowarzyszeniami innych krajów koronnych w państwie austriackiem miało starać się o ustalenie cennika ogólnopństwowego i dbać o polepszenie bytu materialnego swych członków. Do Komitetu, który miał wprowadzić w życie Towarzystwo Postępowe, wybrano również Todschildlera. Komitet opracował statut, a po jego zatwierdzeniu 21 października 1869 r., odbyło się pierwsze Walne Zgromadzenie, na którym do Zarządu wszedł Todschildler, piastując funkcję bibliotekarza.

Po rozwiązaniu przez władze ówczesne „Towarzystwa Postępowego“ 31 grudnia 1872 r. za organizowanie strajku, już w kwietniu postanowiono założyć nowe stowarzyszenie pod nazwą „Postęp“. Jednym z założycieli „Postępu“ był również Todschildler. Lecz